

Надія Шкроміда
к.е.н., викладач кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника”
м. Івано-Франківськ

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

В умовах ринкової економіки поряд із великими та середніми підприємствами функціонують суб'єкти малого бізнесу, які є найбільш динамічними елементами структури національного господарства. У нинішніх умовах господарювання, які характеризуються зниженням платоспроможності споживачів, посиленням конкуренції на ринку та відсутністю доступних кредитних програм особливо важко функціонувати підприємствам саме малого і середнього бізнесу.

Розвиток малого бізнесу є основним індикатором стабільної і ефективної економіки держави в цілому. Саме тому, одним із напрямів державної політики щодо підтримки малого бізнесу в Україні є впровадження спеціального податкового режиму, а саме застосування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності. Істотні зміни даної системи набули чинності 1 січня 2012 року, коли спрощена система була остаточно закріплена в Податковому кодексі України. Спрощена система оподаткування значно легша з точки зору ведення бухгалтерського обліку, хоча має низку обмежень. Так, існує список дозволених для цієї системи оподаткування видів діяльності. Окрім цього існують обмеження допустимого об'єму доходу та кількості найманих працівників. Не дивлячись на це, спрощена система оподаткування добре підходить для малого бізнесу, що і забезпечує її популярність.

Істотною проблемою суб'єктів спрощеної системи оподаткування, на нашу думку, є ведення ними обліку тільки з метою складання звітності. Тобто підприємці не приділяють належної уваги процесу обліку як джерелу

інформації для прийняття управлінських рішень. Враховуючи той факт, що суб'єкти малого підприємництва мають незначні ресурси для здійснення власної діяльності, кожна одиниця їх активів повинна використовуватись раціонально та з максимальною економічною ефективністю. Тому важливим аспектом успішної діяльності будь-якого малого підприємства є можливість прийняття ефективних стратегічних управлінських рішень. Для цього керівникам потрібно мати повну та достовірну інформаційну базу. Оскільки традиційний бухгалтерський облік не може повністю задовольнити такі потреби керівників, то саме ведення управлінського обліку є адекватним механізмом.

Згідно Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” управлінський облік ототожнюють з внутрішньогосподарським та подають як систему обробки та підготовки інформації для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Відповідно управлінський облік ведеться за рішенням підприємства, є його комерційною таємницею та забезпечує підготовку інформації для прийняття управлінських рішень всередині підприємства [1].

Для організації і забезпечення ведення управлінського обліку на малому підприємстві його облікова політика повинна містити наступні елементи:

1. Узгодженість дій бухгалтерії, менеджерів і власників.
2. Бухгалтерський облік доходів, витрат і фінансових результатів по центрах відповідальності.
3. Складання кошторису на рівні підприємства і по центрах відповідальності.
4. Узгодження з фінансовим обліком.
5. Вибір інформаційного періоду (не більше одного місяця, початок якого може не співпадати з календарним).
6. Вибір та розробка форм обліково-інформаційних реєстрів.

Для організації ефективної системи управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу необхідний цілий комплекс відповідних передумов. А саме: зацікавленість та ініціатива з боку керівництва

підприємства; повне, своєчасне та достовірне інформаційне забезпечення; наявність кваліфікованих фахівців; адекватні системи бухгалтерського обліку господарських операцій; вдосконалення організаційної та фінансової структури підприємства і методів управління та ін.

Враховуючи той факт, що управлінський облік є системою методів і принципів обліку витрат, калькулювання собівартості, а також прогнозування, планування, аналізу та контролю, то його необхідність є особливо гострою для суб'єктів малого підприємництва, які здійснюють виробничу діяльність у сферах сільського господарства, громадського харчування, надання послуг та ін.

Саме тому, ведення управлінського обліку на малому підприємстві на постійній основі дасть можливість:

- контролювати бізнес (розподіл витрат за центрами відповідальності, контроль матеріальних, фінансових і інших ресурсів);
- розробити стратегію розвитку на майбутні періоди;
- об'єктивно встановити ціну товару, сегмент ринку та на основі аналізу взаємозв'язку “витрати – обсяг – прибуток” досягти прибутковості діяльності;
- оцінити отримані результати (аналіз витрат за статтями та елементами, порівняльний та факторний аналіз діяльності);
- встановити відхилення контрольованих показників функціонування підприємства від їх планованих значень;
- виявити резерви підвищення ефективності використання наявних ресурсів підприємства.

Практичне застосування управлінського обліку, на жаль, ще не набуло належного поширення на підприємствах малого бізнесу. У нашій країні більшість малих підприємств працюють в умовах невизначеності та формують облікову інформацію тільки з метою складання звітності, не усвідомлюючи ряд переваг, що дає управлінський облік. Адже, на основі даних управлінського обліку можна аналізувати, планувати, прогнозувати та контролювати

господарські процеси підприємства, що забезпечить отримання економічних вигод у майбутньому.

Література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996-XI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Безкоровайна Л. В. Організаційне забезпечення системи управлінського обліку на підприємстві / Л. В. Безкоровайна, Н. С. Панасенко // Економічний вісник НГУ. – 2009. – № 1. – С. 56-61.
4. Удалих О. О. Моніторинг та оцінка організаційних змін на підприємстві / О. О. Удалих, Н. В. Горбатовська // БізнесІнформ. – 2011. – № 3. – С. 135-137.